

In september 2008 werden in Peking de Paralympische Spelen gehouden. In sportief opzicht waren de Paralympische Spelen een groot succes. Bovendien leverde het een belangrijke bijdrage aan een positievere beeldvorming van gehandicapten in China. Toch is het niet alles goud wat er blinkt. Voor Chinese gehandicapten valt er ook na de Paralympische Spelen nog veel te winnen.

Paralympische Spelen groot succes

door Inge Jansen

Tijdens de openingsceremonie van de Paralympische Spelen – gehouden in Peking van 6 tot en met 17 september 2008 – vult het Vogelnest zich met betoverende muziek en vrolijke kleuren. Een blinde pianospeeler speelt een meeslepende solo, driehonderd dove meisjes voeren een perfect getimede dans uit en een balletdanseresje ontroert met haar dans in een rolstoel: zij verloor een been tijdens de desastreuze aardbeving van mei jongstleden in de provincie Sichuan. De ceremonie wordt afgesloten met een overdonderend vuurwerkspektakel. De openingsceremonie zit vol symboliek, met hoopvolle beloftes voor de toekomst van alle gehandicapten ter wereld en een belangrijke belofte van de Chinese overheid aan de miljoenen gehandicapten in eigen land.

Harde realiteit

China telt volgens schattingen 83 miljoen gehandicapten. Op papier zijn de rechten van gehandicapten in China goed geregeld. Zo heeft de Chinese regering de VN-Conventie van de Rechten van Gehandicapten geratificeerd. Er zijn de laatste jaren diverse wetten aangenomen die de positie van gehandicapten in de Chinese samenleving moeten veiligstellen. Van bedrijven wordt verwacht dat zij een vast percentage van de beschikbare banen ter beschikking stellen aan gehandicapten en in het onderwijs is het scholen verboden gehandicapten te weigeren op basis van fysieke testen. De realiteit blijkt echter weerbarstig. Gehandicapte kinderen worden vaak door bendes geronseld om te bedelen of te werken voor een hongerloon, gehandicapte studenten wordt soms toch de toegang tot universiteiten geweigerd en het komt voor dat bedrijven liever een hoge boete betalen dan dat zij een gekwalificeerde gehandicapte in dienst nemen. Gehandicapten in China hebben dus in grote mate te maken met discriminatie.

Voor de emancipatie en acceptatie van gehandicapten in de Chinese maatschappij waren

de Paralympische Spelen dan ook van groot belang. Maar de vooroordelen waar Chinese gehandicapten tegen moeten vechten zijn groot. Dat merkte ik toen ik de openingsceremonie bekeek met een paar Chinese vrienden. Althans, ik keek naar de televisie en zij zaten uitgebreid te dineren aan een grote ronde tafel. Op het moment dat de atleten het stadion binnenkwamen, besloot ik mij weer te voegen bij het gezelschap aan tafel. “Waarom kijk je niet meer?” vroeg een van hen. Toen ik uitlegde dat ik het saai vond om lange rijen atleten met landsvlaggen voorbij te zien paraderen, reageerde hij begripvol: “Ja, ik snap wel dat je geen zin hebt om dat aan te zien. Het is toch ook helemaal geen leuk gezicht, al die gehandicapten. Daar word je toch niet vrolijk van, van al die manken en blinden?” Het kostte mij grote moeite hem ervan te overtuigen dat dit absoluut niet de reden was waarom ik geen zin had om ernaar te kijken, en dat ik vond dat deze atleten juist superhelden zijn.

Verbaasde blikken

In Peking leven één miljoen gehandicapten, maar deze mensen zijn niet echt zichtbaar in het straatbeeld. Als ze al zichtbaar zijn dan is het vaak als bedelaar zonder armen of benen, zwaar verminkt of blind. Of in de parken, waar oudere mensen in rolstoelen door familieleden worden rondgereden. Zelden zie je ze als zelfstandig opererende, onafhankelijke personen. Daardoor worden gehandicapten door een groot deel van de Chinese bevolking gezien als mensen die onmogelijk een werkelijke bijdrage aan de samenleving kunnen leveren. Dat blijkt ook uit het Chinese woord dat tot ongeveer dertig jaar geleden nog voor gehandicapten werd gebruikt: ‘*canfei*’ ofwel ‘gehandicapt en zonder nut’. Deze term wordt tegenwoordig als beledigend beschouwd en veel minder gebruikt. Gehandicapten worden nu ‘*canji*’ genoemd ofwel letterlijk alleen maar ‘gehandicapt’. Toch is het met name op het platteland en in de armere gebieden van

Op papier zijn de rechten van gehandicapten in China goed geregeld

China nog steeds niet ongebruikelijk dat gehandicapten worden uitgelachen of nagewezen. Vandaar ook dat de komst van de Paralympische Spelen naar Peking zulk goed nieuws was voor gehandicapten. Televisiekijkend China kreeg opeens een heel ander beeld van gehandicapten: een vrolijk en heldhaftig beeld. De gehandicapte atleten werden plotseling gezien als helden, zeker de Chinese atleten die de ene na de andere gouden medaille in de wacht wisten te slepen en de glorie van de natie hoog hielden. In Peking zelf werden de bewoners van de stad getraakteerd op straatbeelden die ze helemaal niet gewend waren te zien. Op de Anli Lu in het noorden van de stad vlakbij het Vogelnest bijvoorbeeld sloeg een grote kring Chinese toeschouwers verbaasd gade hoe een Amerikaanse sporter in rolstoel een taxi aanhield, met hulp van wat vrienden handig zijn

rolstoel uit elkaar haalde en in de achterbak van de taxi stopte en vervolgens met zijn vrienden plaatsnam in de taxi, de twee wielen van de rolstoel mee op de achterbank. En ook bij het nabijgelegen postkantoor, waar de zwarte handel in tickets voor de Paralympische Spelen welig tierde, konden twee Chinezen die met hun rolstoel behendig de helling naar de ingang van het postkantoor namen, rekenen op onverholen nieuwsgierige blikken. Een dergelijke zelfstandigheid van gehandicapten is men in Peking niet gewend, en juist daarom is het zo goed dat het opeens zichtbaar werd.

Positieve sfeer

In de weken en maanden voorafgaand aan de Paralympische Spelen verschenen speciale taxi's voor gehandicapten in de straten en werden ruim

Elke sporter wordt hartstochtelijk toegejuicht, de winnaars maar ook degenen die als laatsten de finish bereiken

tweeduizend bussen voor gehandicapten toegankelijk gemaakt. Op het vliegveld zijn speciale parkeerplaatsen voor gehandicapten ingericht. Veel restaurants, winkels, musea en belangrijke attracties als de Verboden Stad en de Grote Muur hebben nu opgangen voor rolstoelen en de stations van de nieuw aangelegde metrolijnen zijn ook toegankelijk gemaakt voor rolstoelen. Door de hele stad zijn de trottoirs uitgerust met 'blindengeleidetegels' en bij veel bushaltes is een geluidssysteem geïnstalleerd zodat slechtzienden kunnen horen welke bus eraan komt; dit alles om de duizenden atleten die tijdens de Paralympische Spelen in de stad waren goed hun weg te laten vinden, maar uiteraard is dit ook allemaal winst voor de één miljoen gehandicapten van Peking.

Zeker in sportief opzicht zijn de Paralympische Spelen een succes te noemen. Er waren 4200 atleten uit 148 landen. De Chinese paralympische equipe bestond uit 332 atleten en net als bij de Olympische Spelen domineerden zij de medaille-spiegel. Vooral de wedstrijden in het Vogelnest en de Waterkubus werden goed bezocht, de stadions waren regelmatig uitverkocht. Veel mensen werden via de buurtcomités aangemoedigd om de wedstrijden te gaan bekijken, vaak met gratis T-shirts, petjes en flesjes water op de koop toe. Maar dat doet niets af aan de oprecht vrolijke sfeer in de stadions, waar elke sporter hartstochtelijk werd toegejuicht – de winnaar net zo goed als degene die als laatste de finish bereikte. Buiten op het immense terrein waar de mooi verlichte Waterkubus en het Vogelnest liggen, liepen

duizenden mensen van alle nationaliteiten door elkaar. Op een plein spotten fontein, T-shirts en landenvlaggetjes werden uitgewisseld, de sfeer was uitgelaten, open en vrolijk.

Keerzijde van de medaille

Zo heeft China zich gedurende de periode van de Paralympische Spelen van zijn meest positieve kant laten zien. Toch is er wel een keerzijde. In de periode voor de Spelen werden de straten van Peking letterlijk schoongeveegd: geen bedelaars zonder armen of benen bij de chique winkels in het centrum, geen armlastige blinde bedelaars in de metro's die hun kostje al zingend bij elkaar scharrelen. Slechts enkele dagen na het einde van de Paralympische Spelen zie ik in de metro weer twee lilliputters, de een met een versterker en de ander met een microfoon waar zij door zingt. Als een bewaker in de metro hun versterker en microfoon afpakt en hen gebiedt de metro te verlaten, protesteren ze luid en lopen als twee kwajongens de metro uit om bij de volgende deur snel weer naar binnen te springen. Iedereen slaat het wat geamuseerd gade. Later op de dag zie ik op een voetgangersbrug een hevig door brandwonden verminkte man bedelen. Het zijn beelden die in schril contrast staan met de vrolijkheid van de Paralympische Spelen.

Het is goed dat de Paralympische Spelen in China gehouden zijn, want er is geen betere manier om de emancipatie van gehandicapten in China te bevorderen. Maar tegelijkertijd is het duidelijk: er valt nog veel te winnen voor China's gehandicapten. 友

VNC
ASIA
TRAVEL

DE ESSENTIE VAN HET OOSTEN

| Reizen op maat
| Groepsreizen verzorgd
| Groepsreizen initiatief
| Speciale reizen & incentives